

«Οι πολιτικές ενίσχυσης της απασχόλησης και αντιμετώπισης της ανεργίας κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης»

Αθήνα, 24 Ιουνίου 2009

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Στο πλαίσιο της λειτουργίας του Παρατηρητήριου Πολιτικών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, η Ο.Κ.Ε. διεξάγει έρευνες σε τομείς μείζονος ενδιαφέροντος με στόχο τη διερεύνηση της υφιστάμενης κατάστασης και τη διατύπωση προτάσεων κοινής αποδοχής για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και δυσλειτουργιών που εντοπίζονται.

Οι τελικές διαπιστώσεις της έρευνας, καθώς και οι προτάσεις της Ο.Κ.Ε. για την οικονομική κρίση και τις επιπτώσεις της στην απασχόληση διατυπώθηκαν στη Γνώμη Πρωτοβουλίας με τίτλο "Οι πολιτικές ενίσχυσης της απασχόλησης και αντιμετώπισης της ανεργίας κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης".

Στη Γνώμη αυτή, η Ο.Κ.Ε. επιχειρεί να διερευνήσει τις βασικές κατευθύνσεις των πολιτικών μέσω των οποίων επιδιώκεται η ενίσχυση της απασχόλησης και η αντιμετώπιση της ανεργίας κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης. Επίσης και με βάση τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της υφιστάμενης κατάστασης στην αγορά εργασίας διαμορφώνει προτάσεις που θα διασφαλίσουν την ποιοτική και πλήρη απασχόληση και θα ενισχύσουν την κοινωνική συνοχή.

Το **1ο Κεφάλαιο** περιλαμβάνει την Εισαγωγή της Γνώμης, όπου διατυπώνεται η γενική παραδοχή ότι η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε μια ιδιαίτερα κρίσιμη καμπή, λόγω της συγκυρίας της τρέχουσας οικονομικής κρίσης με την ανοιχτή εκδήλωση μιας δημοσιονομικής κρίσης, καθώς και την ορατή τάση επιδείνωσης της ανταγωνιστικότητάς της.

Στο **2ο Κεφάλαιο** παρατίθεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή στις πολιτικές απασχόλησης ενόψει και των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στην αγορά εργασίας.

Το **3ο Κεφάλαιο** αναφέρεται στις επιπτώσεις της τρέχουσας οικονομικής κρίσης στην

απασχόληση σε εθνικό επίπεδο. Σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις του ΟΟΣΑ στην εξαμηνιαία έκθεσή του στο "World Economic Outlook" τα ποσοστά ανεργίας θα ανέλθουν στο 9,5% φέτος και 10,3% το 2010 από 7,7% που ήταν το 2008. Στη συνέχεια, αναλύονται οι επιπτώσεις της κρίσης σε επίπεδο περιφέρειας, στις εργασιακές σχέσεις, καθώς επίσης και ανά τομέα παραγωγής.

Στο **4ο Κεφάλαιο** αξιολογούνται οι πολιτικές απασχόλησης στην χώρα μας και τα πρόσφατα μέτρα για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κρίσης στην απασχόληση.

Τα κυβερνητικά μέτρα αντιμετώπισης της κρίσης στην απασχόληση επικεντρώνονται σε προγράμματα απασχόλησης και απόκτησης προϋπηρεσίας στο δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα καθώς και στον ιδιωτικό τομέα. Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι δράσεις εστιασμένες αποκλειστικά στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, τη στιγμή που πολλές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν άμεσα προβλήματα επιβίωσης και επομένως χιλιάδες θέσεις εργασίας, δεν μπορεί να είναι αποτελεσματικές για την στήριξη της απασχόλησης.

Επίσης, η Ο.Κ.Ε. αντιτίθεται στην επέκταση του Προγράμματος Stage στο δημόσιο τομέα, καθώς κάτι τέτοιο κρίνεται αναντίστοιχο με τη φιλοσοφία και τους βασικούς στόχους του Προγράμματος. Η Ο.Κ.Ε., επίσης, σημειώνει ότι θα πρέπει να γίνουν όλες οι απαραίτητες ρυθμίσεις, ώστε να σταματήσει το φαινόμενο της συνεχούς ανανέωσης των συμβάσεων στο πλαίσιο του Stage που παρατηρείται σε πολλές περιπτώσεις και ουσιαστικά ισοδυναμεί με τη δημιουργία μίας ειδικής ομάδας εργαζομένων δεύτερης κατηγορίας. Είναι εμφανές ότι στις συγκεκριμένες περιπτώσεις δεν τίθεται θέμα εξειδίκευσης, αλλά μόνιμης επιδότησης της θέσης απασχόλησης. Τέλος, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι οι

θέσεις εργασίας στο πλαίσιο του Stage θα πρέπει να παρέχουν πλήρη ασφαλιστική κάλυψη στους απασχολούμενους σε αυτές.

Στο **5ο Κεφάλαιο** παρουσιάζονται οι θέσεις των κοινωνικών φορέων για την αντιμετώπιση της κρίσης στην απασχόληση.

Συγκεκριμένα, οι θέσεις των εργοδοτικών οργανώσεων εστιάζονται: α) στη μείωση του εργασιακού κόστους για τις επιχειρήσεις, β) στη μείωση των φορολογικών βαρών στις επιχειρήσεις και γ) στη βελτίωση των εργασιακών δεξιοτήτων.

Όσον αφορά τις θέσεις των εργαζομένων αυτές επικεντρώνονται: α) στην οικονομική ενίσχυση των ανέργων, β) στην ενίσχυση της λειτουργίας των υπηρεσιών του κράτους και γ) σε στοχευμένες οικονομικές ενισχύσεις για τη στήριξη των μικρών επιχειρήσεων καθώς και τομέων και κλάδων της ελληνικής οικονομίας που απειλούνται άμεσα από την χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση.

Στο **6ο Κεφάλαιο** καταγράφονται οι προτάσεις της Ο.Κ.Ε. με βασική θέση της να αποτελεί η παραδοχή ότι ο ρόλος του κράτους και η αύξηση των δημοσίων δαπανών κατά την περίοδο της κρίσης αποτελεί καθοριστικής σημασίας παράγοντα για την ανάκαμψη, ο οποίος δεν θα πρέπει να αδρανοποιηθεί, λόγω του φόβου διεύρυνσης των ελλειμμάτων.

Επίσης, μεταξύ των προτάσεων της Ο.Κ.Ε. περιλαμβάνονται: α) η αύξηση των πόρων που διατίθενται για τις παθητικές

πολιτικές απασχόλησης, β) η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης και η καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας, γ) η αύξηση των διαθέσιμων πόρων και ο επαναπροσδιορισμός των πολιτικών για την εκπαίδευση και την έρευνα, δ) μέτρα στήριξης των παραγωγικών δραστηριοτήτων, ε) η στήριξη της πράσινης οικονομίας και στ) η ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου και η διασφάλιση του συλλογικού χαρακτήρα των διαπραγματεύσεων.

Η ερευνητική ομάδα αποτελείτο από τους ερευνητές: κα **Κ. Δασκαλάκη**, κ.κ. **Π. Ρυμόν**, **Φ. Σκουλαρίκη**, **Ν. Δασκαλάκη**. Τον επιστημονικό συντονισμό της Ομάδας Εργασίας τον είχε η επιστημονική συνεργάτις της Ο.Κ.Ε. Δρ. **Αφροδίτη Μακρυγιάννη**. Στην ερευνητική ομάδα παρείχε στήριξη η κα **Δήμητρα Λαμπροπούλου**, οικονομολόγος.

Στις συνεδριάσεις της Ομάδας Εργασίας συμμετείχαν και τα Μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής και της Ολομέλειας, τα οποία προέρχονται από τους κοινωνικούς και παραγωγικούς φορείς, που συγκροτούν την Ο.Κ.Ε.: κα **Ζ. Λαναρά** και οι κ.κ. **Κ. Παπαντωνίου**, **Ι. Στεφάνου**, **Ν. Λιόλιος**, **Ν. Σκορίνης**, **Κ. Γκουτζαμάνης**, **Ι. Σωτηρίου**.

Τα αποτελέσματα της έρευνας και οι προτάσεις της Ο.Κ.Ε. κατατέθηκαν και εγκρίθηκαν από την Ολομέλεια, στην οποία εισηγήτης ήταν ο κ. **Ι. Στεφάνου**, στη συνεδρίαση της **24ης Ιουνίου 2009**.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παγκόσμια οικονομία τον τελευταίο χρόνο βρίσκεται αντιμέτωπη με μία πολύ βαθιά οικονομική κρίση, η οποία ξεκίνησε στη στεγαστική αγορά των ΗΠΑ, εξελίχθηκε σε χρηματοπιστωτική κρίση και κατέληξε στην πραγματική οικονομία. Ως βασική αιτία της κρίσης αναφέρεται η επέκταση του τραπεζικού δανεισμού, μέσω κυρίως της δημιουργίας και της εμπορίας ιδιωτικών χρεογράφων, για μια μακρά χρονική περίοδο, που προεξοφλούσε κέρδη τα οποία δεν είχε τη δυνατότητα να προσφέρει η πραγματική οικονομία. Η διατήρηση των επιχειρηματικών κερδών σε υψηλά επίπεδα τροφοδότησε την ψευδαίσθηση μιας αέναης αναπτυξιακής διαδικασίας. Το ίδιο διάστημα η υψηλή ζήτηση μέσα από έναν ολοένα και αυξανόμενο δανεισμό των νοικοκυριών και οι ευνοϊκές συνθήκες για αύξηση του δανεισμού των επιχειρήσεων, οδήγησαν τομείς της πραγματικής οικονομίας σε καταστάσεις υπερπαραγωγής. Σήμερα η κρίση αυτή έχει μετατραπεί σε έναν πολύπλοκο και επικίνδυνο φαύλο κύκλο με σημαντικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη, στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση.

Σε διεθνές επίπεδο παρατηρείται μια άνευ προηγουμένου επιβράδυνση των ρυθμών ανάπτυξης και μία σημαντική πτώση του κατά κεφαλή ΑΕΠ τόσο στις ανεπτυγμένες, όσο και στις αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες.

Όπως είναι αναμενόμενο οι εξελίξεις αυτές δεν αφήνουν ανεπηρέαστη την αγορά εργασίας. Η ανεργία συνέχισε την ανοδική πορεία της κατά τους πρώτους μήνες του 2009. Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, λόγω της οικονομικής ύφεσης, η παγκόσμια ανεργία αναμένεται να αυξηθεί κατά 50 εκατομμύρια περίπου. Το ένα πέμπτο της συνολικής αύξησης της ανεργίας θα αφορά τα 51 κράτη-μέλη στην περιφέρεια συμπεριλαμβανόμενης της

Ευρώπης και της Κεντρικής Ασίας - με το μισό σχεδόν να προέρχεται από την ΕΕ των 27. Οι γυναίκες, οι νέοι και οι μετανάστες εργαζόμενοι είναι οι ομάδες που θίγονται ιδιαίτερα, καθώς κατά κύριο λόγο απολύονται οι εργαζόμενοι με συμβάσεις ορισμένου χρόνου και οι προσωρινά εργαζόμενοι. Και τα φαινόμενα αυτά προβλέπεται ότι θα επιδεινωθούν. Μέχρις ότου αποκατασταθούν φυσιολογικές συνθήκες στις χρηματοπιστωτικές αγορές, η απειλή της υποβάθμισης των εργασιακών σχέσεων, της περικοπής των μισθών, της αύξησης των απολύσεων και της ανόδου της ανεργίας θα παραμένει.

Αναφορικά με τη χώρα μας η κρίση ανέδειξε σε όλο τους το μέγεθος τις βασικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας οι οποίες είναι αποτέλεσμα κυρίως των μακροχρόνιων διαρθρωτικών προβλημάτων της και συνέπεια της κρίσης. Το γεγονός ότι η ελληνική οικονομία βρισκόταν, ήδη πριν την εκδήλωση της κρίσης, σε μια τροχιά συνεχούς επιδείνωσης της ανταγωνιστικότητάς της, αποτελεί επιπρόσθετο επιβαρυντικό παράγοντα σε ό,τι αφορά τις επιπτώσεις της κρίσης αυτής για την οικονομία και την απασχόληση. Η συγκράτηση του τραπεζικού δανεισμού καθώς το πακέτο των 28 δις. προς τις τράπεζες δεν έχει μετακυλυθεί στη πραγματική οικονομία και η στασιμότητα ή μείωση της ζήτησης, οδηγούν σε ένα φαύλο κύκλο περιορισμού των ιδιωτικών επενδύσεων και επιβράδυνσης των επιχειρηματικών καινοτομιών στην τεχνολογία, την οργάνωση και τα προϊόντα. Είναι επομένως μεγάλος ο κίνδυνος μιας αισθητής επιδείνωσης της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας κατά τη διάρκεια της κρίσης, με σοβαρές συνέπειες για την απασχόληση.

Είναι γεγονός αποδεκτό από όλους ότι η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε μια ιδιαίτερα κρίσιμη καμπή, λόγω του συνδυασμού

της τρέχουσας οικονομικής κρίσης με την ανοιχτή εκδήλωση μιας δημοσιονομικής κρίσης, καθώς και την ορατή τάση επιδείνωσης της ανταγωνιστικότητας της. Η σημερινή συγκυρία μπορεί να διαμορφώσει τις συνθήκες για περαιτέρω συρρίκνωση του παραγωγικού ιστού, μείωση των κοινωνικών δαπανών με σοβαρές επιπτώσεις στο επίπεδο της κοινωνικής συνοχής, περαιτέρω αποδιάρθρωση της αγοράς εργασίας και διατήρηση του χρόνιου ελλείμματος στις υποδομές και ειδικότερα στις υποδομές που απαιτούνται για την αναβάθμιση της παραγωγικότητας της

οικονομίας και της κοινωνικής ευημερίας. **Η Ο.Κ.Ε., επομένως, θεωρεί ότι η αύξηση των δημόσιων επενδύσεων σε συνδυασμό με μέτρα για τη στήριξη των επιχειρήσεων ώστε να διατηρηθεί η απασχόληση, καθώς και η αυξημένη προστασία των ανέργων για τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και την αποφυγή περαιτέρω επέκτασης του ποσοστού της φτώχειας, θα πρέπει να αποτελούν τις βασικές κατευθύνσεις του συνόλου των πολιτικών μέσω των οποίων επιδιώκεται η αντιμετώπιση της κρίσης.**

2. ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Σύμφωνα με το Σύνταγμα "η εργασία αποτελεί δικαίωμα και προστατεύεται από το Κράτος, που μεριμνά για τη δημιουργία συνθηκών απασχόλησης όλων των πολιτών..." (Σύνταγμα της Ελλάδος, άρθρο 22, §1). Η ρητή αναγνώριση της εργασίας ως κοινωνικού δικαιώματος διαπιστώνεται και στο άρθρο 23 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στις 10 Δεκεμβρίου 1948.

Κατά τη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου το δικαίωμα στην εργασία συνεπάγεται την υποχρέωση του κράτους να διατηρεί τη συνολική απασχόληση σε όσο το δυνατόν υψηλότερα επίπεδα. Η αποζημίωση, μέσω του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, για την αντιμετώπιση της ανεργίας αναπληρώνει σε ένα βαθμό την αδυναμία του κράτους να εξασφαλίσει σε όλους εργασία και αποτελεί σημαντικό επίτευγμα των διεκδικήσεων του συνδικαλιστικού κινήματος. Οι βασικές πολιτικές που αναπτύχθηκαν για την αντιμετώπιση της ανεργίας εκείνης της εποχής αντανακλούν αφ' ενός την δέσμευση του μεταπολεμικού κοινωνικού κράτους για την διατήρηση της κοινωνικής συνοχής και την αποφυγή ακραίων καταστάσεων περιθωριοποίησης και αφετέρου την αναγνώριση του δικαιώματος απασχόλησης για τον κάθε πολίτη.

2.1 Προσαρμογή των πολιτικών απασχόλησης στην αντιμετώπιση της ανεργίας μετά το 1980

Οι δύο ενεργειακές κρίσεις της δεκαετίας του '70 που είχαν σαν αποτέλεσμα την εκτίνα-

ξη της ανεργίας στα ύψη επέφεραν αλλαγές στις πολιτικές παρέμβασης στην αγορά εργασίας. Η αντιμετώπιση της ανεργίας μέσω της μακροοικονομικής ρύθμισης της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας αρχίζει να εγκαταλείπεται, και προσανατολίζεται σε επιλεκτικές κρατικές παρεμβάσεις μικροοικονομικού χαρακτήρα, μέσω της διαχείρισης των επιμέρους τομέων της κατακερματισμένης αγοράς εργασίας. Η βασικότερη αλλαγή που διαπιστώνεται είναι ότι μετατοπίζεται το αίτιο της ανεργίας από το πεδίο της ζήτησης της εργασίας στο πεδίο της προσφοράς εργασίας.

Στο πλαίσιο της νέας προσέγγισης οι ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης που στοχεύουν στην καταπολέμηση των αιτιών που προκαλούν την ανεργία από την πλευρά της προσφοράς γενικεύονται παράλληλα με τις παθητικές πολιτικές οι οποίες στοχεύουν στην καταπολέμηση των επιπτώσεων της ανεργίας. Στη συνέχεια όπως είναι εμφανές και από τις γενικές κατευθύνσεις για τις πολιτικές ενίσχυσης της απασχόλησης του ΟΟΣΑ το 1994¹, οι ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης ενισχύονται περαιτέρω και μεταφέρονται πόροι από τις παθητικές πολιτικές στα ενεργητικά μέτρα απασχόλησης. Στην ίδια κατεύθυνση κινείται και η Ευρωπαϊκή πολιτική όπως αποτυπώνεται στο κείμενο της Λευκής Βίβλου για την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση το 1993, στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Essen το 1994 και στο κείμενο της Συνθήκης του Άμστερνταμ το 1997.

Τρία χρόνια αργότερα, στο Συμβούλιο της Λισσαβόνας, το 2000, τίθεται ο στόχος να γίνει "η Ε.Ε. η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη

¹ Μεταξύ άλλων οι γενικές κατευθύνσεις του ΟΟΣΑ επικεντρώνονται και :

- στην ενίσχυση της έμφασης στις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης.
- στη βελτίωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού με ευρέως φάσματος αλλαγές στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

στη μεταρρύθμιση των συστημάτων προστασίας από την ανεργία (επιδόματα και άλλες παροχές) και της αλληλεπίδρασής τους με τα συστήματα φορολογίας.

οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή". Αναφορικά με την απασχόληση τίθενται και ποσοτικοί στόχοι με ορίζοντα το 2010: α) ποσοστό απασχόλησης στο 70%, β) ποσοστό γυναικείας απασχόλησης πάνω από 60% και γ) ποσοστό απασχόλησης ηλικιωμένων εργαζομένων στο 50%.

2.2 Ενόψει των επιπτώσεων της κρίσης στην αγορά εργασίας

Σήμερα και στο πλαίσιο της βαθιάς οικονομικής κρίσης που πλήττει όλες τις ευρωπαϊκές οικονομίες η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επισημαίνει την πρόθεσή της να συνεργαστεί με τους κοινωνικούς εταίρους για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κρίσης στον τομέα της απασχόλησης. Συγκεκριμένα, υποστηρίζει την περαιτέρω ανάπτυξη κλάδων που αποτελούν πηγή νέων θέσεων εργασίας, και δίνει τη δυνατότητα επαναπρογραμματισμού της χρηματοδότησης των κρατών-μελών από το Ευρωπαϊκό

Κοινωνικό Ταμείο για τον περιορισμό των επιπτώσεων της ανεργίας. Άλλα προτεινόμενα μέτρα στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Λισαβόνας είναι: η ενίσχυση των ανέργων για να ξεκινήσουν δική τους επιχείρηση, η επιτήρηση των επιπτώσεων της κρίσης στους διάφορους τομείς που επηρεάζονται από τις διαρθρωτικές προσαρμογές και η αξιοποίηση των κρατικών ενισχύσεων, η ενίσχυση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, η αναμόρφωση του καθεστώτος φορολογίας και επιδομάτων και ο καλύτερος συγκερασμός δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας. (βλ. αναλυτικά Παράρτημα Ι).

Τέλος πρόσφατα, στο ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 11ης Μαρτίου 2009, υπογραμμίσθηκε η ανάγκη συντονισμένης δράσης για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης καθώς και των επιπτώσεων της στην απασχόληση, μέσω της ενεργητικής και συντονισμένης πραγματοποίησης επενδύσεων σε όλα τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων στους τομείς της παραγωγικής υποδομής, της εκπαίδευσης και της αλλαγής του κλίματος.

3. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Οι επιπτώσεις της κρίσης στην ελληνική οικονομία έχουν ήδη επηρεάσει και την αγορά εργασίας. Η επιδείνωση των μεγεθών της ανεργίας η οποία αναμένεται στο αμέσως προσεχές διάστημα είναι σημαντική. Τον Ιανουάριο του 2009 ο αριθμός των ανέργων ανήλθε στα 465.692 άτομα, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 19,3% σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2008 και το ποσοστό της επίσημης ανεργίας άγγιξε το 9,4%² από 7,7% που ήταν το 2008, σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις του ΟΟΣΑ στην εξαμηνιαία έκθεσή του στο "World Economic Outlook", τα ποσοστά ανεργίας θα ανέλθουν στο 10,3% το 2010.

Ιδιαίτερα υψηλό παραμένει το ποσοστό της ανεργίας στις γυναίκες (13,3% τον Ιανουάριο του 2009 - 12,1% τον Ιανουάριο του 2008), ενώ αυξητικά, αλλά σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα, κινείται και το ποσοστό ανεργίας στους άνδρες (από 5,1% τον Ιανουάριο του 2008 σε 6,7% τον Ιανουάριο του 2009).

Το Διεθνές Γραφείο Εργασίας εφιστά την προσοχή όσον αφορά στο εργασιακό μέλλον των γυναικών εργαζόμενων καθώς η οικονομική κρίση αναμένεται να αυξήσει τον αριθμό των ανέργων γυναικών, παγκοσμίως, έως και κατά 22 εκατ. μέσα στο τρέχον έτος. Έχει αποδειχθεί ότι σε εποχές οικονομικής αναταραχής η ανισότητα των δύο φύλλων στο εργασιακό περιβάλλον λαμβάνει ακόμη μεγαλύτερες διαστάσεις.

Όσον αφορά την ηλικιακή διάρθρωση της ανεργίας διαπιστώνεται ότι από την κρίση και τις απολύσεις πλήττονται κυρίως οι εργαζόμενοι 15-24 ετών (ποσοστό ανεργίας 25%, με το αντίστοιχο ποσοστό τον Ιανουάριο του 2008 να είναι στο 20,6%) καθώς και η ηλικιακή ομάδα 35-44 ετών (το ποσοστό ανεργίας φτάνει το 8,3%, ενώ τον Ιανουάριο του 2008 το αντίστοιχο ποσοστό ήταν στο 6,4%). Οι λοιπές η-

λικιακές ομάδες φαίνεται να πλήττονται λιγότερο από την οικονομική κρίση των τελευταίων μηνών.

3.1 Περιφερειακή διάσταση

Σε επίπεδο περιφέρειας, τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας, για τον Ιανουάριο του 2009, παρουσιάζουν η Δυτική Μακεδονία (16,4%), το Νότιο Αιγαίο (16,3%), η Ήπειρος (12,8%), η Κρήτη (12,4%), η Στερεά Ελλάδα (11,9%), τα Ιόνια Νησιά (10,9%), η Κεντρική Μακεδονία (10,4%) και η Πελοπόννησος (9,5%)³.

Τη νησιωτική χώρα και τα παράλια αναμένεται να πλήξει η οικονομική κρίση, από το Μάιο του 2009 και μετά. Σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης κινδυνεύουν να βρεθούν 6 περιφέρειες της Ελλάδας, ενώ σε 11 νομούς η ανεργία μπορεί να αυξηθεί από 21% έως 460%. Η εκτίμηση αυτή φαίνεται να επιβεβαιώνεται από τα συμπεράσματα τα οποία προκύπτουν μέσα από την ανάλυση των στοιχείων της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (ΕΣΥΕ), της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των προβλέψεων για τους ρυθμούς ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, σύμφωνα με τα οποία το μέγεθος των επιπτώσεων από τη διεθνή κρίση στην Ελλάδα θα αρχίσει να φαίνεται έντονα έπειτα από δύο μήνες, δηλαδή μετά την έναρξη της τουριστικής περιόδου.

Σε επίπεδο περιφερειών, αυτές οι οποίες κινδυνεύουν να υποστούν τις πιο σοβαρές επιπτώσεις είναι το Νότιο και Βόρειο Αιγαίο, η Κρήτη, τα Ιόνια Νησιά, η Αττική και η Κεντρική Μακεδονία.

Η ενδεχόμενη μείωση της τουριστικής κίνησης προβλέπεται ότι θα οδηγήσει αρκετούς εργαζόμενους του κλάδου στην ανεργία.

² Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος, 14 Απριλίου 2009.

³ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος, 14 Απριλίου 2009.

3.2 Εργασιακές σχέσεις

Μεταξύ των επιπτώσεων που αναμένεται να έχει η κρίση στην απασχόληση είναι και η διαφοροποίηση, σε πολλές περιπτώσεις, των εργασιακών σχέσεων καθώς οι επιχειρήσεις βρίσκονται αντιμέτωπες με τον περιορισμό του κύκλου εργασιών τους. Σύμφωνα με τις τελευταίες ανακοινώσεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος προβλέπεται σημαντική μείωση του μέσου χρόνου εργασίας, τόσο λόγω περικοπής των υπερωριών όσο και λόγω μείωσης του κανονικού ωραρίου εργασίας σε ορισμένες επιχειρήσεις.

Επίσης λόγω της κρίσης **προβλέπεται να διογκωθεί και το ήδη υψηλό ποσοστό της αδήλωτης εργασίας που διαπιστώνεται στην ελληνική αγορά εργασίας**. Η αδήλωτη εργασία στην Ελλάδα, ιδιαίτερα την παρούσα περίοδο, έχει λάβει εκρηκτικές διαστάσεις και βρίσκεται σε απόλυτη συνάφεια με τη φοροδιαφυγή, την εισφοροδιαφυγή, την αδιαφάνεια και τη διαφθορά. Οι υπάρχοντες μηχανισμοί ελέγχου (Σ.ΕΠ.Ε.) έχουν αποδειχθεί ανεπαρκείς παρά την ενδεχομένως καλή προσπάθεια των στελεχών τους (πρόσφατα ψηφίστηκε ο Νόμος για το ΣΕΠΕ, ο οποίος βρίσκεται προς τη σωστή κατεύθυνση).

3.3 Οι επιπτώσεις της κρίσης στην απασχόληση ανά τομέα παραγωγής

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος στην Ελλάδα συμπορεύεται με τους αντίστοιχους δείκτες στις περισσότερες χώρες και κινείται καθοδικά αγγίζοντας τον Μάρτιο στη χαμηλότερη τιμή από την κατάρτισή του και συγκεκριμένα τις 43,1 μονάδες. Επιπλέον, οι επιπτώσεις της κρίσης έχουν ήδη αρχίσει να γίνονται εμφανείς και στην παραγωγή, καθώς παρατηρείται σημαντική μείωσή της σε αρκετούς κλάδους της μεταποίησης.

Πιο συγκεκριμένα:

3.3.1 Βιομηχανία

Στο βιομηχανικό τομέα παρατηρείται διόγκωση των αποθεμάτων και έντονο κλίμα αβεβαιότητας αναφορικά με τις εξελίξεις. Σταθερά δύο στις τρεις βιομηχανικές επιχειρήσεις προβλέπουν μείωση στις τιμές πώλησης των προϊόντων τους το επόμενο τρίμηνο, με το σχετικό ισοζύγιο να κυμαίνεται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα.

Ιδιαίτερα δυσοίωνες είναι και οι προβλέψεις για την απασχόληση. Το 40% της βιομηχανίας δηλώνει ότι αναμένει και νέα μείωση το επόμενο τρίμηνο, γεγονός που δεικνύει ότι δεν έχει ολοκληρωθεί ο κύκλος των περικοπών θέσεων εργασίας που έχει ξεκινήσει τους τελευταίους μήνες.

3.3.2 Υπηρεσίες

Οι τρέχουσες εκτιμήσεις των επιχειρήσεων αλλά και οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ζήτησης στον τομέα των υπηρεσιών είναι ιδιαίτερα αρνητικές. Ειδικότερα στον κλάδο των ξενοδοχείων και εστιατορίων το 50% των επιχειρήσεων αναμένουν μείωση της ζήτησης σε βαθμό που θα δημιουργήσει προβλήματα τη λειτουργία τους. Αρνητικές όπως είναι αναμενόμενο είναι και οι εξελίξεις όσον αφορά τον αριθμό των απασχολούμενων.

Στα τουριστικό τομέα, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών εξακολουθεί να κινείται χαμηλά, ενώ η εικόνα στα επιμέρους στοιχεία δραστηριότητας είναι αρνητική. Οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης επιδεινώνονται, αφού πλέον διπλασιάζεται το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναμένει περαιτέρω μείωσή της.

Αποτελεί κοινή παραδοχή ότι τις τελευταίες δεκαετίες ο τουρισμός απετέλεσε την κινητήρια δύναμη της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της χώρας μας προσφέροντας το ένα πέμπτο περίπου του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) και της απασχόλησης. Η σημασία του αυξάνεται αν συνυπολογισθούν και οι δευτερογενείς οικο-

νομικές επιπτώσεις του από τις διασυνδέσεις που εμφανίζει με πολλούς άλλους παραγωγικούς κλάδους, όπως η οικοδομική δραστηριότητα και τα τεχνικά έργα, το λιανικό εμπόριο και οι δραστηριότητες αναψυχής και εστίασης. Για κάθε θέση άμεσης απασχόλησης στον τουρισμό δημιουργείται σχεδόν άλλη μια στην οικονομία συνολικά.

Το 2009 ο ελληνικός τουρισμός θα βρεθεί αντιμέτωπος με την διεθνή οικονομική ύφεση. Η ανασφάλεια, το φάσμα της ανεργίας και ο υψηλός βαθμός τραπεζικού δανεισμού των νοικοκυριών θα οδηγήσει σε μείωση των αριθμού των αφίξεων στη χώρα με επιπτώσεις και στον τομέα της απασχόλησης. Οι συνέπειες θα είναι ιδιαίτερα ανησυχητικές, όχι μόνο για τον ίδιο τον κλάδο, αλλά και για το σύνολο της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας.

Σε σημαντικό βαθμό επίσης αναμένεται να επηρεασθεί και ο εσωτερικός τουρισμός⁴.

3.3.3 Λιανικό εμπόριο

Το 63% των επιχειρήσεων παρουσιάζει μείωση των τρεχουσών πωλήσεων, ενώ οι προοπτικές για το επόμενο τρίμηνο χειροτερεύουν (το 45% αναμένει και νέα πτώση στο επόμενο τρίμηνο). Παράλληλα, όπως είναι αναμενόμενο περιορίζονται και οι παραγγελίες προς προμηθευτές.

Ειδικότερα για τους επιμέρους κλάδους:

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στα τρόφιμα - ποτά σημειώνει τη χαμηλότερη επίδοση από το Σεπτέμβριο του 2005, ενώ από τα επιμέρους στοιχεία δραστηριότητας, καταγράφεται έντονη πτώση στις προσδοκίες των επιχειρήσεων για τις βραχυπρόθεσμες πωλήσεις τους.

Επιδείνωση του κλίματος και υποχώρηση των προσδοκιών σημειώνεται και στα Υφάσματα - Ένδυση - Υπόδηση, καθώς ενισχύονται οι αρνητικές προβλέψεις για τις πωλή-

σεις της επόμενης περιόδου.

Στον τομέα του οικιακού εξοπλισμού, οι επιχειρήσεις μπορεί να εμφανίζονται δυσαρεστημένες από τις πωλήσεις, ωστόσο φαίνεται να ελπίζουν σε ανάκαμψη το επόμενο διάστημα, ενώ οι προβλέψεις για τις παραγγελίες προς προμηθευτές εξακολουθούν να περιορίζονται. Παρά την όποια βελτίωση του κλίματος το τελευταίο δίμηνο, οι προβλέψεις για την απασχόληση στον κλάδο παραμένουν δυσοίωνες, με το 30% να αναμένει συνέχιση της πτώσης.

Στον κλάδο Οχημάτων - Ανταλλακτικών τα κρίσιμα στοιχεία δραστηριότητας του κλάδου επιδεινώνονται συνεχώς, καθώς οι πωλήσεις και οι παραγγελίες προς προμηθευτές παραμένουν πτωτικές. Δυσοίωση είναι η εικόνα της απασχόλησης του κλάδου, όπου οι μισές επιχειρήσεις προβλέπουν νέα μείωση και οι υπόλοιπες απλώς σταθερότητα. Η πτωτική τάση στις τιμές συνεχίζεται με το 1/3 των επιχειρήσεων να προβλέπει υποχώρηση στους επόμενους μήνες.

3.3.4 Μεταποίηση

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της ΕΣΥΕ, ο μέσος δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής της περιόδου Ιανουαρίου-Μαρτίου 2009 για τις μεταποιητικές βιομηχανίες μειώθηκε κατά 10,3% σε σχέση με τον αντίστοιχο δείκτη της περιόδου Ιανουαρίου-Μαρτίου 2008. Η μεγαλύτερη πτώση παρατηρείται στους κλάδους "Ξύλου και Φελού" (-40,8%), "Ηλεκτρονικών υπολογιστών, ηλεκτρονικών και οπτικών προϊόντων" (-39,1%), "Μηχανοκίνητων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων" (-36,5%) και "Μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού" (-32,8%). Το μέγεθος των εν λόγω μειώσεων δείχνει την ένταση του προβλήματος και αναπόφευκτα οδηγεί σε έντονους προβληματισμούς σχετικά με τη διατήρηση της

⁴ Εξαιτίας της μείωσης του εισοδήματος των πολιτών, αλλά και των περιορισμένων κεφαλαίων που θα μπορέσουν να έχουν υπό τη μορφή δανείου και έμμεσα λόγω της μείωσης των εισοδημάτων εκείνων που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τον τουριστικό κλάδο. Δελτίο Τύπου "Διεθνής Οικονομική Κρίση και Τουρισμός", Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων, 30 Μαρτίου 2009

απασχόλησης στους κλάδους αυτούς. Ωστόσο, στο σημείο αυτό είναι αναγκαίο να τονιστεί ότι το μέγεθος των επιχειρήσεων είναι αντιστρόφως ανάλογο με την απόφαση για μείωση της απασχόλησης⁵. Συγκεκριμένα, οι πολύ μικρές επιχειρήσεις είναι πιο διστακτικές στην απόλυση εργαζομένων σε σχέση με τις μεγαλύτερες.

3.3.5 Κατασκευές

Η τρέχουσα πορεία των εργασιών στις κατασκευές έχει επιδεινωθεί, ενώ οι μισές και πλέον επιχειρήσεις κρίνουν ότι το προς εκτέλεση πρόγραμμα εργασιών είναι χαμηλότερο του κανονικού για την εποχή⁶. Η κρίση έχει μειώσει σημαντικά τη ζήτηση και έχει επηρεάσει πτωτικά τις τιμές.

Μεγάλη επιδείνωση παρουσιάζουν και οι προβλέψεις για την απασχόληση όπου το 48% των επιχειρήσεων του κλάδου αναμένει μείωση του αριθμού των απασχολούμενων αλλά και μειώσεις ημερομισθίων σε αυτούς που εξακολουθούν να απασχολούνται. Η κατάσταση στην πραγματικότητα είναι πολύ περισσότερο σοβαρή αν συνυπολογιστεί και ο μεγάλος αριθμός ανασφάλιστων και αλλοδαπών εργατών.

Συγκεκριμένα, προβλέπεται ότι θα χάνονται 40.000 θέσεις απασχόλησης στην οικο-

δομή κάθε χρόνο. Οι συνολικές απώλειες ως το 2011 θα ξεπεράσουν τις 100.000 θέσεις εργασίας. Ένα μέρος αυτών των απωλειών θα "καλυφθεί" από τη μετατροπή της πλήρους απασχόλησης σε μερική, για σημαντικό αριθμό απασχολούμενων.

Αρνητικές είναι και οι προβλέψεις στις ιδιωτικές κατασκευές, όπου το 78% των επιχειρήσεων αναμένει σημαντική μείωση της απασχόλησης το προσεχές τρίμηνο.

Σημαντικά δυσμενέστερη είναι η εικόνα στα δημόσια τεχνικά έργα, με την επιδείνωση του κλίματος να αποτυπώνεται σε όλα τα στοιχεία δραστηριότητας του κλάδου. Μεγάλο πλήγμα αναμένεται να δεχτεί η απασχόληση στον κλάδο, καθώς μόλις το 11% των επιχειρήσεων δηλώνει ότι πρόκειται να αυξήσει το προσωπικό του⁷.

Όλα τα προαναφερόμενα στοιχεία και προβλέψεις μας οδηγούν στο βέβαιο συμπέρασμα ότι το 2009 θα ανακοπεί η ανοδική τάση της απασχόλησης που καταγράφεται τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας. Ως μόνη αιτία, η οποία συγκρατεί ακόμα σχετικά χαμηλό το ποσοστό της ανεργίας, είναι η υποχώρηση στο 0.6% του ετήσιου ρυθμού αύξησης του εργατικού δυναμικού.

⁵ Στο συμπέρασμα αυτό οδηγούν τα αποτελέσματα έρευνας της UEPAE, της Ευρωπαϊκής εργοδοτικής οργάνωσης των βιοτεχνιών και των ΜΜΕ, καθώς και τα πρώτα αποτελέσματα έρευνας του Ινστιτούτου Μικρών Επιχειρήσεων της ΓΣΕΒΕΕ.

⁶ Αποτελέσματα έρευνών οικονομικής συγκυρίας, Μάρτιος 2009, Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών.

⁷ Αποτελέσματα έρευνών οικονομικής συγκυρίας, IOBE, Μάρτιος 2009.

4. ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΣΦΑΤΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Στην Ελλάδα οι παθητικές πολιτικές απασχόλησης απορροφούν το μεγαλύτερο μέρος των διαθέσιμων κονδυλίων που απευθύνονται στην αγορά εργασίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΑΕΔ το 2003 τα ποσά για τις παθητικές πολιτικές ανήλθαν σε 581 εκατ. ευρώ και έφθασαν τα 1096 εκατ. ευρώ το 2007. Για τις ενεργητικές πολιτικές διατέθηκαν αντίστοιχα 337 εκατ. ευρώ το 2003 και 438 εκατ. ευρώ το 2007

Είναι γεγονός ότι διαχρονικά τα ποσά που διατίθενται για τις εισοδηματικές ενισχύσεις των ανέργων⁸ έχουν αυξηθεί. Η εξέλιξη όμως αυτή δεν αντιμετωπίζει αποτελεσματικά το κομμάτι της ανεργίας, καθώς διαπιστώνεται ότι ανεξάρτητα από την επάρκεια ή μη των διατιθέμενων επιδομάτων ένα σημαντικό κομμάτι εργαζομένων στερείται προστασίας κατά του κινδύνου της ανεργίας. Στους εργαζόμενους αυτούς περιλαμβάνονται: α) οι αυτοαπασχολούμενοι, β) οι εργαζόμενοι με τις νέες ή άτυπες μορφές εργασίας, καθώς αντιμετωπίζουν πρόβλημα ασφάλισης από τον ΟΑΕΔ,

παρά την ψήφιση του Νόμου 1902/90, γ) οι μισθωτοί που υπάγονται στο ΙΚΑ, αλλά εξαιρούνται από την ασφάλιση του ΟΑΕΔ όπως οι σύζυγοι, οι γονείς ή τα τέκνα που παρέχουν εξαρτημένη εργασία σε οικογενειακή επιχείρηση που δεν έχει νομική μορφή καθώς και οι εργαζόμενοι με σύμβαση έργου, σε συνθήκες που μοιάζουν με αυτές της μισθωτικής εργασίας και τέλος δ) οι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ και τον ΟΑΕΔ, οι οποίοι αντιμετωπίζουν δυσκολίες να συμπληρώσουν τις χρονικές προϋποθέσεις για να καταστούν δικαιούχοι επιδόματος ανεργίας.

Αναφορικά με τις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης⁹ τα διαθέσιμα στοιχεία δεικνύουν ότι αυτές εξακολουθούν να παραμένουν χαμηλά ως ποσοστό στο ΑΕΠ συγκριτικά με τα περισσότερα κράτη της Ε.Ε (το ποσοστό είναι μικρότερο του 0.5%, ενώ ξεπερνά το 1% σε χώρες όπως το Βέλγιο, η Δανία, η Φινλανδία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Σουηδία και η Ολλανδία).

Πέρα όμως από τη χαμηλή χρηματοδότηση

⁸ Τα επιδόματα ανεργίας παρέχονται κυρίως από τον ΟΑΕΔ στους απολυμένους που παρείχαν εξαρτημένη εργασία (πλήρη ή μερική, ορισμένου ή αορίστου χρόνου) και ήταν ασφαλισμένοι σε φορέα κυρίως ασφάλισης μισθωτών. Επιπλέον με ειδικές διατάξεις (Άρθρο 3, Ν. 2335/95) εισήχθησαν στην ασφάλιση ανεργίας και οι εκπαιδευόμενοι (επαγγελματικά καταρτιζόμενοι, μαθητές - σπουδαστές τεχνικών και επαγγελματικών σχολών κ.λ.π.)

Εκτός από το τακτικό επίδομα ανεργίας, ο ΟΑΕΔ χορηγεί επίσης ειδικά βοηθήματα σε περιπτώσεις:

- πτώχευσης του εργοδότη ή εκκαθάρισης (Άρθρο 16 Ν. 1836/89), άρθρο 44 του Ν. 2648/98, Π.Δ. 1/1990).
- απόλυσης λόγω παραγωγικών αναδιαρθρώσεων των επιχειρήσεων ("πρόγραμμα ειδικής επιδότησης ανεργίας").
- μερικής απασχόλησης των μακροχρόνια ανέργων (Άρθρο 8 Ν. 2874/2000).
- ατόμων 20-29 ετών που εισέρχονται για πρώτη φορά στην αγορά εργασίας (Άρθρο 2 Ν. 1545/85)

Επίσης υπάρχει α) το ειδικό εποχικό βοήθημα άρθρο 22 Ν. 1836/89 β) το ειδικό βοήθημα των ασφαλισμένων που δεν δικαιούνται τακτική επιδότηση (Άρθρο 22 Ν. 1836/89) και γ) το επίδομα μακροχρόνια ανέργων μετά την τακτική επιδότηση ανεργίας (Άρθρο 27 Ν. 3016/02).

Μέσω του Ειδικού Ταμείου Κοινωνικής Αλληλεγγύης ΕΤΚΑ (Ν. 3552/07) χορηγούνται εισοδηματικές ενισχύσεις στα άτομα εκείνα που αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες επανένταξης στην αγορά εργασίας και βρίσκονται πλησίον της συνταξιοδότησης.

Τέλος, έκτακτη οικονομική ενίσχυση χορηγείται στους επαναπατριζόμενους Έλληνες (Άρθρο 9 Ν. 1545/85).

⁹ Στην Ελλάδα οι ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης διακρίνονται σε:

- Κίνητρα στον ιδιωτικό τομέα για νέες προσλήψεις ή για διατήρηση των υφιστάμενων θέσεων εργασίας.
- Δημιουργία θέσεων απασχόλησης στον δημόσιο τομέα που απευθύνονται κυρίως στα μειονεκτούντα άτομα ώστε να παραμείνουν στην αγορά εργασίας.
- Δράσεις επαγγελματικού προσανατολισμού, εκπαίδευσης και απόκτησης εργασιακής εμπειρίας.
- Ειδικά Προγράμματα για την διευκόλυνση της ένταξης των Νέων στην αγορά εργασίας, τα οποία περιλαμβάνουν εκπαίδευση, επιδότηση μισθού και βοήθεια στην εύρεση εργασίας.
- Ειδικά Προγράμματα για ΑΜΕΑ με στόχο την ένταξη ή την επανένταξη τους στην αγορά εργασίας, τα οποία περιλαμβάνουν προγράμματα επανένταξης, βοήθεια στην εύρεση εργασίας και επιδότηση μισθού.

ση, βασικό πρόβλημα όμως των ενεργητικών πολιτικών, μεταξύ των οποίων την πρωτεύουσα θέση κατέχουν τα προγράμματα κατάρτισης (ποσοστό 40%) είναι ότι δεν έχει μέχρι σήμερα αναπτυχθεί στη χώρα μας ένα ολοκληρωμένο σύστημα αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας τους. Έτσι δεν γνωρίζουμε αν τα προγράμματα κατάρτισης έχουν βοηθήσει πραγματικά τους νέους να βρουν εργασία ούτε αν και πόσες θέσεις σταθερής εργασίας δημιουργήθηκαν μέσα από τα προγράμματα επιδότησης θέσεων εργασίας, Ένα άλλο σημαντικό ζήτημα είναι ότι συνολική χρηματοδότηση των ενεργητικών πολιτικών παραμένει χαμηλή.

Επίσης σύμφωνα με τα συμπεράσματα Μελέτης για το Σχεδιασμό ενός Νέου Ολοκληρωμένου Συστήματος Μηχανισμού Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Προγραμμάτων του ΟΑΕΔ¹⁰, υπάρχει ένα γενικότερο πρόβλημα σχεδιασμού και υλοποίησης των δράσεων. Είναι πολλές οι περιπτώσεις όπου οι εξειδικευμένες παρεμβάσεις σχεδιάζονται χωρίς τον ακριβή προσδιορισμό των πληθυσμών στόχων και την εξέταση των ιδιαιτεροτήτων των τοπικών αγορών εργασίας.

Η Ο.Κ.Ε. επομένως θεωρεί ότι μέχρι σήμερα είναι εμφανής η αδυναμία των κυβερνητικών μέτρων απέναντι στη διαχείριση της ανεργίας και στην αντιμετώπιση των ανισοροπιών και των ανισοτήτων πρόσβασης στην α-

γορά εργασίας. Οι εξελίξεις στα στατιστικά στοιχεία πιστοποιούν τα προαναφερόμενα καθώς η ανεργία των νέων και των γυναικών, που αποτελούν τους βασικούς πληθυσμούς - στόχους των ενεργητικών πολιτικών παρεμβάσεων παραμένει αρκετά υψηλή.

Η συγκεκριμένη αρνητική εικόνα επιβαρύνεται στο σημερινό καθεστώς της κρίσης η οποία έχει επιτείνει τα προβλήματα της αγοράς εργασίας. Η κυβέρνηση πρόσφατα ανακοίνωσε πέραν των "τακτικών" δράσεων που περιλαμβάνονται στο Ε.Π. "Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013" και συμπληρωματικά μέτρα με στόχο την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κρίσης στην αγορά εργασίας. Τα μέτρα αυτά αναφέρονται σε προγράμματα απασχόλησης και απόκτησης προϋπηρεσίας στο δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο καθώς και στον ιδιωτικό τομέα¹¹.

Παράλληλα, τον Απρίλιο του 2009 εγκρίθηκε πρόγραμμα ύψους 3,2 δις € από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους για δράσεις που θα καλύπτουν όπως ανακοινώθηκε 1,5 εκ. εργαζόμενους και άνεργους για κατάρτιση και επανακατάρτιση, συμμετοχή σε προγράμματα επιδότησης της εργασίας και σε προγράμματα στήριξης ευπαθών κοινωνικά ομάδων¹².

Από την κατανομή των προαναφερόμενων κονδυλίων είναι εμφανές ότι επιδοτούνται κυρίως δράσεις κατάρτισης για τη στήριξη της αγοράς εργασίας κατά την περίοδο της οικο-

¹⁰ "Προδιαγραφές συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης των προγραμμάτων του ΟΑΕΔ", ΠΑΕΠ ΑΕ και Γενική Γραμματεία Διαχείρισης Κοινοτικών και Άλλων Πόρων του Υπουργείου Απασχόλησης, Νοέμβριος 2007. Για τη διατύπωση των θέσεων που ακολουθούν αξιοποιήθηκαν σχετικές έρευνες και μελέτες που αξιολόγησαν προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης (ΝΘΕ, επιχορήγηση επιχειρήσεων, STAGE, ολοκληρωμένες παρεμβάσεις).

¹¹ Συμπληρωματικά επομένως με το Ε.Π. για το Υπουργείο Απασχόλησης προχώρησε στις ακόλουθες παρεμβάσεις:

- α) επέκταση του πεδίου εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 1 του Νόμου 3227/2004 περί μετατροπής του επιδόματος ανεργίας σε επίδομα απασχόλησης και στον δημόσιο τομέα.
- β) κατάρτιση ειδικών προγραμμάτων (άρθρο 14 του νόμου 2190/94). Επίσης με τη συγκεκριμένη παρέμβαση παρέχεται η δυνατότητα στον ΟΑΕΔ να ενισχύσει οικονομικά επιδοτούμενους ή μη, άνεργους, που δοκιμάζονται ιδιαίτερα από οικονομική ή άλλη αιτία, με έκτακτες ενισχύσεις μέχρι 1000 ευρώ.
- γ) καθιέρωση ενός νέου καινοτόμου τύπου προγραμμάτων απόκτησης προϋπηρεσίας (με το διακριτικό τίτλο "Προεργασία") που χρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου από τον ΟΑΕΔ για τους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας οι οποίοι αποκτούν προϋπηρεσία μέχρι επτά μήνες σε ιδιωτικές και δημόσιες επιχειρήσεις (Ν. 3693/2008, άρθ. 51)

¹² Πιο συγκεκριμένα, εγκρίθηκαν δράσεις, εκ των οποίων οι σημαντικότερες είναι οι εξής:

- ενίσχυση ευάλωτων τομέων, όπως οι κατασκευές, τα τεχνικά έργα και ο τουρισμός. Στις κατασκευές θα δημοπρατηθούν από τον ΟΕΚ 2.692 κατοικίες και θα υλοποιηθούν προγράμματα κατάρτισης για 7.000 εργαζόμενους με προϋπολογισμό 90 εκ. Στον τουρισμό θα υλοποιηθούν προγράμματα κατάρτισης για 3.500 εργαζόμενους, θα ενθαρρυνθούν οι προσλήψεις με τη μετατροπή του εποχικού επιδόματος ανεργίας σε επίδομα απασχόλησης που θα δικαιούνται μόνο οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, με προϋπολογισμό 50 εκ. €, ενώ θα αυξηθούν κατά 44% τα δελτία κοινωνικού τουρισμού.
- επιδότηση νέων θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό, δημόσιο και στους ΟΤΑ για 60.000 άνεργους, επίσης με την μετατροπή του επιδόματος ανεργίας σε επίδομα απασχόλησης, με προϋπολογισμό 309 εκ. €.

νομικής κρίσης, καθώς επίσης και θέσεις εργασίας για την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας στο πλαίσιο του προγράμματος Stage.

Βασικοί στόχοι του Προγράμματος Stage είναι αφενός η στήριξη για την είσοδο των ανέργων και των νεοεισερχόμενων στην αγορά εργασίας, μέσα από την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας, και αφετέρου η βοήθεια προς τις επιχειρήσεις να δημιουργήσουν νέες και μόνιμες θέσεις απασχόλησης. **Η Ο.Κ.Ε. αντιτίθεται στην επέκταση του Προγράμματος Stage στο δημόσιο τομέα, καθώς κάτι τέτοιο κρίνεται αναντίστοιχο με τη φιλοσοφία και τους προαναφερόμενους βασικούς στόχους του Προγράμματος.** Η Ο.Κ.Ε. επίσης σημειώνει ότι θα πρέπει να γίνουν όλες οι απαραίτητες ρυθμίσεις, ώστε να σταματήσει το φαινόμενο της συνεχούς ανανέωσης των συμβάσεων στο πλαίσιο του Stage που παρατηρείται σε πολλές περιπτώσεις και ουσιαστικά **ισοδυναμεί με τη δημιουργία μίας ειδικής ομάδας εργαζομένων δεύτερης κατηγορίας. Είναι εμφανές ότι στις συγκεκριμένες περιπτώσεις δεν τίθεται θέμα εξειδίκευσης, αλλά μόνιμης επιδότησης της θέσης απασχόλησης. Τέλος, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι οι θέσεις εργασίας στο πλαίσιο του Stage θα πρέπει**

να παρέχουν πλήρη ασφαλιστική κάλυψη στους απασχολούμενους σε αυτές.

Αναφορικά με την επαγγελματική κατάρτιση η Ο.Κ.Ε. έχει εκτεταμένα αναφερθεί σε προηγούμενες Γνώμες στις αδυναμίες και τα προβλήματα που αυτή αντιμετωπίζει στη χώρα μας και τα οποία μέχρι σήμερα όπως σημειώθηκε προηγούμενα δεν έχουν επιλυθεί. Πέρα όμως από τον προβληματικό χαρακτήρα της κατάρτισης η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι δράσεις εστιασμένες αποκλειστικά στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού τη στιγμή που πολλές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν άμεσα προβλήματα επιβίωσης και επομένως χιλιάδες θέσεις εργασίας δεν μπορεί να είναι αποτελεσματικές για την στήριξη της απασχόλησης. Εξειδίκευση χωρίς διαθέσιμες θέσεις εργασίας ουσιαστικά αντιστοιχεί σε μία πρόσθετη μορφή επιδότησης της ανεργίας και μάλιστα με κριτήρια αδιαφανή. Σε μία στιγμή κρίσης ο πολιτικός σχεδιασμός οφείλει να αντιμετωπίζει ολοκληρωμένα τα προβλήματα στην οπτική της μακροπρόθεσμης αντιμετώπισης και της ορθολογικής διαχείρισης των περιορισμένων διαθέσιμων πόρων.

-
- ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις με τη διάθεση 250.000 εκ. € και κάλυψη 75.000 εργαζομένων.
  - ειδικές δράσεις για τις ασθενέστερες ομάδες, όπως επιδότηση ενοικίου από τον ΟΕΚ και άτοκα δάνεια για πολύτεκνους, ΑΜΕΑ και πυρόπληκτους
  - προγράμματα για την πρόσληψη νέων που έχουν εγκαταλείψει την εκπαίδευση, με προϋπολογισμό 160 εκ. €
  - επιδότηση για πρόσληψη νέων ανέργων ως 30 ετών επί 24 μήνες.

5. ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Είναι γνωστό ότι η κρίση έχει ξεκινήσει με τη μορφή της χρηματοπιστωτικής κρίσης αλλά πλέον έχει επεκταθεί στην πραγματική οικονομία. Όπως έχει σημειωθεί και προηγουμένα η κρίση έχει φέρει στην επιφάνεια και έχει διογκώσει όλα τα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας και συγκεκριμένα την δημοσιονομική ανισορροπία και το τεράστιο δημόσιο έλλειμμα, τη χαμηλή ανταγωνιστικότητα, την σημαντική υστέρηση στον τομέα της έρευνας και της επιχειρηματικής καινοτομίας, το ελλειμματικό εμπορικό ισοζύγιο, τις ανισορροπίες και τα δομικά προβλήματα στην αγορά εργασίας. Δεν είναι επομένως δυνατόν οι κοινωνικοί εταίροι να μην βρεθούν πρώτοι από όλους αντιμέτωποι με τα επιτακτικά προβλήματα αυτής της τόσο βαθιάς κρίσης και να μην αναπτύξουν άμεσα τις θέσεις και τις προτάσεις τους, ώστε η ελληνική οικονομία και κοινωνία στο σύνολο της να μπορέσει να περάσει όσο το δυνατόν πιο ανώδυνα στο στάδιο της ανάκαμψης.

Προσεγγίζοντας αναλυτικά¹³ τις θέσεις όλων των κοινωνικών εταίρων διαπιστώνεται ότι οι θέσεις των εργαζομένων επικεντρώνονται:

I) Στην οικονομική ενίσχυση των ανέργων, ώστε να μην επεκταθούν φαινόμενα φτώχειας και περιθωριοποίησης με προτάσεις όπως το να αυξηθεί το επίδομα ανεργίας στο 80% του μισθού ασφαλείας και να επιμηκυνθεί η περίοδος καταβολής του.

II) Στην ενίσχυση της λειτουργίας των υπηρεσιών του κράτους με προτάσεις όπως το να: στελεχωθούν και να ενεργοποιηθούν όλοι οι ελεγκτικοί μηχανισμοί των επιθεωρήσεων εργασίας για την αυστηρή εφαρμογή της εργατικής νομοθεσίας και τη διασφάλιση των

δικαιωμάτων των εργαζομένων, να εξασφαλισθεί η αποτελεσματική λειτουργία των υπηρεσιών του ΟΑΕΔ για να καταστούν αποτελεσματικές οι όποιες παρεμβάσεις στην αγορά εργασίας.

III) Σε στοχευμένες οικονομικές ενισχύσεις για τη στήριξη των μικρών επιχειρήσεων, καθώς και τομέων και κλάδων της ελληνικής οικονομίας που απειλούνται άμεσα από την χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση με προτάσεις στήριξης του τουρισμού, της κλωστοϋφαντουργίας κ.ά.

Αναφορικά δε με τις θέσεις των εργοδοτικών οργανώσεων αυτές επικεντρώνονται:

I) Στη μείωση του εργασιακού κόστους για τις επιχειρήσεις με προτάσεις όπως: το να αναλάβει το κράτος μέρος των ασφαλιστικών εισφορών των νέων που δεν έχουν εργασιακή εμπειρία για κάποιο χρονικό διάστημα (ΣΕΒ), την προσωρινή μείωση των ασφαλιστικών εισφορών στο ύψος που αντιστοιχεί στις εισφορές του βασικού μισθού για νέες προσλήψεις εντός του 2009 σε επιχειρήσεις που απασχολούν μέχρι 10 εργαζόμενους (ΣΕΒ). Σε επιχειρήσεις που, αποδεδειγμένα είναι υποχρεωμένες να μειώσουν τις θέσεις εργασίας, να επιδοτηθεί το μισθολογικό και το μη μισθολογικό κόστος, με την δέσμευση της διατήρησης των υφιστάμενων θέσεων εργασίας (ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΣΕ).

II) Στη μείωση των φορολογικών βαρών στις επιχειρήσεις με προτάσεις όπως: το να γίνει μηδενική η φορολόγηση των Πολύ μικρών επιχειρήσεων στους Νομούς με την μεγαλύτερη ανεργία (ΓΣΕΒΕΕ), να δοθούν φοροελαφρύνσεις με την δημιουργία αφορολόγητου αποθεματικού στις επιχειρήσεις, απο-

¹³ Οι θέσεις όλων των κοινωνικών εταίρων παρουσιάζονται αναλυτικά στο Παράρτημα III

κλειστικά για την απασχόληση, με την δέσμευση διατήρησης θέσεων από τις επιχειρήσεις για 2 χρόνια (ΕΣΕΕ). Στο ίδιο πλαίσιο της προστασίας από τη μείωση της ρευστότητας προτείνεται ο προσδιορισμός περιόδου (τουλάχιστον έως το τέλος του 2009) κατά την οποία δεν θα είναι υποχρεωτική η καταβολή τόκων για τρέχοντα ή μελλοντικά δάνεια (ΓΣΕΒΕΕ).

III) Στη βελτίωση των εργασιακών δεξιοτήτων με προτάσεις όπως: το να επιδοτηθούν

από τον ΟΑΕΔ οι επιχειρήσεις που αναλαμβάνουν να καταρτίσουν εργαζόμενους που έχουν χάσει τη θέση εργασίας τους (ΣΕΒ), να αξιοποιηθούν πλήρως τα ενδοεπιχειρησιακά προγράμματα εκπαίδευσης, μετατρέποντας σε ελκυστική την κατάρτιση με τα αντίστοιχα επιδόματα στο προσωπικό των επιχειρήσεων (ΕΣΕΕ), να προωθηθούν τα στοχευμένα προγράμματα κατάρτισης σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και με στόχο την ενίσχυση της απασχόλησης ειδικά των νέων και των γυναικών (ΣΕΒ).

6. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι μέχρι σήμερα πολιτικές για την αντιμετώπιση της κρίσης είναι εμφανές ότι στοχεύουν απλά στη βραχυπρόθεσμη διαχείριση των προβλημάτων που έχουν δημιουργηθεί χωρίς να επιδιώκουν την στήριξη και τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας σε μακροχρόνια βάση. Τα μέτρα για τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας που υιοθετήθηκαν επικεντρώνονται στη στήριξη του δανεισμού των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, καθώς και στη μείωση της φορολόγησης ορισμένων δραστηριοτήτων (ξενοδοχεία, εμπορία αυτοκινήτων) με στόχο την μείωση των τιμών και επομένως την αύξηση της ζήτησης. Η τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας από την πλευρά της ζήτησης αναμένεται ότι θα προέλθει σχεδόν αποκλειστικά από την εκταμίευση κονδυλίων του ΕΣΠΑ. Τα προγράμματα όμως του ΕΣΠΑ έχουν σχεδιαστεί αφενός για την ενίσχυση κατά κύριο λόγο της προσφοράς με αποτέλεσμα να έχουν επιπτώσεις στη ζήτηση σε επιμέρους μόνο τμήματα της οικονομίας, ενώ αφετέρου δεν έχουν σχεδιαστεί για να αντιμετωπίσουν μια σοβαρή διαρθρωτική κρίση, όπως αυτή που πλήττει σήμερα την ελληνική οικονομία.

Η αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και των διαρθρωτικών προβλημάτων που αναδεικνύει, ειδικότερα δε του προβλήματος της απασχόλησης, απαιτεί τον αναπροσανατολισμό των πολιτικών προς την ουσιαστική στήριξη και διευκόλυνση της οικονομικής δραστηριότητας, τη διατήρηση της συνολικής ζήτησης, την αποφυγή ενός αποπληθωριστικού σπινάλ, τη διατήρηση των ευκαιριών απασχόλησης και της αξιοπρεπούς εργασίας καθώς την αποφυγή της διεύρυνσης των εισοδηματικών ανισοτήτων. Απαιτεί επίσης ειδικές πολιτικές στοχευμένες στην αντιμετώπιση της μακροχρόνιας υποβάθμι-

σης της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, αλλά και πολιτικές για την αποκατάσταση της εξωτερικής ισορροπίας της οικονομίας. Η υλοποίηση του νέου αυτού προσανατολισμού χρειάζεται να βασιστεί σε αναθεωρήσεις επιλογών που χαρακτήρισαν τις πολιτικές της προηγούμενης περιόδου, σε ότι αφορά την κατανομή του εισοδήματος, τη σχέση ιδιωτικού και δημόσιου τομέα και την ισορροπία ανάμεσα στην λειτουργία της αγοράς και την δημόσια εποπτεία.

Βασική θέση της Ο.Κ.Ε. αποτελεί η παραδοχή ότι ο ρόλος του κράτους και η αύξηση των δημοσίων δαπανών κατά την περίοδο της κρίσης αποτελεί καθοριστικής σημασίας παράγοντα για την ανάκαμψη, ο οποίος δεν θα πρέπει να αδρανοποιηθεί λόγω του φόβου διεύρυνσης των ελλειμμάτων. Ο στόχος αποκατάστασης της δημοσιονομικής ισορροπίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μέσω της αποφασιστικής αύξησης των εσόδων του κράτους οφείλει, να υιοθετηθεί ως πολιτική που επιτρέπει την επίλυση της δημοσιονομικής κρίσης. Στο βραχυπρόθεσμο επίπεδο είναι δυνατή η προσωρινή διεύρυνση του δημοσίου ελλείμματος με σκοπό την άμβλυση των επιπτώσεων της κρίσης για την παραγωγή και την κοινωνική συνοχή.

Η Ο.Κ.Ε., επομένως, υποστηρίζει ότι θα πρέπει να εφαρμοσθεί άμεσα ένα σχέδιο ανάκαμψης για τη διατήρηση των θέσεων εργασίας με επίκεντρο τις δημόσιες επενδύσεις, τη στήριξη των επιχειρήσεων, τις ενεργές πολιτικές της αγοράς εργασίας, την προστασία των ανέργων και των πιο ευάλωτων κοινωνικά ομάδων και επενδύσεις στην "πράσινη οικονομία" όπως επενδύσεις στην ενεργειακή επάρκεια και στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Συγκεκριμένα προτείνεται:

- **Αύξηση των πόρων που διατίθενται για τις παθητικές πολιτικές απασχόλησης**

Με βάση τις προβλέψεις αλλά και τα ήδη διαθέσιμα στοιχεία είναι πιθανόν η χώρα μας να εισέλθει σε μία περίοδο υψηλής ανεργίας, χωρίς να υπάρχουν ασφαλείς προβλέψεις για το τέλος αυτής της περιόδου. Κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής αναμφισβήτητα θα εκδηλωθούν ιδιαίτερα έντονα φαινόμενα αύξησης της φτώχειας και της περιθωριοποίησης των ατόμων που πλήττονται από την ανεργία. Οι ομάδες που αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικής περιθωριοποίησης όπως ήδη έχει αναφερθεί προηγούμενα είναι οι νέοι, οι ηλικιωμένοι και οι ανειδίκευτοι εργαζόμενοι, οι εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου και οι εργαζόμενοι με μερική απασχόληση, οι γυναίκες και οι μετανάστες. Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι θα πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα για τον περιορισμό των επιπτώσεων της κρίσης στην κοινωνική συνοχή στη βάση μίας ολοκληρωμένης στρατηγικής η οποία θα αντιμετωπίζει από κοινού την ανεργία και την φτώχεια. Τα μέτρα αυτά επιβάλλουν την αύξηση των πόρων για τις παθητικές πολιτικές απασχόλησης, οι οποίες αφορούν στη γενικευμένη ή εξειδικευμένη προστασία των ανέργων και θα πρέπει να διαδραματίσουν στη συγκεκριμένη συγκυρία έναν νέο και ενισχυμένο ρόλο. Είναι αναγκαίο να διαμορφωθεί ένα νέο πλαίσιο προστασίας των ανέργων με την αύξηση των επιδομάτων ανεργίας και την επιμήκυνση της περιόδου παραχώρησης τους που θα τους εξασφαλίζει ένα αποδεκτό επίπεδο διαβίωσης. Η εξασφάλιση ικανοποιητικών επιδοτήσεων κατά την διάρκεια της ανεργίας εμποδίζει την περιθωριοποίηση των ανέργων και ταυτόχρονα σε συνδυασμό με δράσεις κατάρτισης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων τους διατηρεί μέσα στην αγορά εργασίας.

- **Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης και ουσιαστική καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας**

Μέχρι σήμερα δεν υπάρχει ένα ολοκληρωμένο σύστημα σχεδιασμού των αναγκών σε κατάρτιση στη βάση των πραγματικών αναγκών της αγοράς εργασίας. Επίσης παρατηρείται η έλλειψη ενός ολοκληρωμένου συστήματος αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των ενεργητικών πολιτικών αναφορικά με το κομμάτι της προώθησης και της διατήρησης στην απασχόληση. Το συμπέρασμα αυτό εξάγεται μέσα από την αξιολόγηση των πρόσφατων εξαγγελιών του Υπουργείου Απασχόλησης σχετικά με τις δράσεις αντιμετώπισης της ανεργίας, ως συνέπεια της οικονομικής κρίσης. Οι δράσεις του Υπουργείου εστιάζουν σε πρωτοβουλίες οι οποίες δεν αναμένεται να αντιμετωπίσουν ουσιαστικά το επικείμενο διογκούμενο πρόβλημα της ανεργίας. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι έχει βγει πρόγραμμα από τον ΟΑΕΔ για 20.000 θέσεις εργασίας για τις δημοτικές επιχειρήσεις και στη συνέχεια επεκτάθηκε και στους δήμους. Η φιλοσοφία ήταν να μετατραπεί το επίδομα ανεργίας σε επίδομα απασχόλησης τριετούς διάρκειας με τις βασικές αποδοχές και πλήρη ασφάλιση. Η Ο.Κ.Ε. προτείνει οι πόροι αυτοί να διατεθούν για δημιουργία πραγματικής απασχόλησης μέσα από διαδικασίες μακροπρόθεσμης ανάπτυξης.

Οι προαναφερόμενες ελλείψεις προσάπτουν επιδοματικό χαρακτήρα στις μέχρι σήμερα ενεργητικές πολιτικές. Η Ο.Κ.Ε. επομένως θεωρεί ότι χρειάζεται να διαμορφωθεί άμεσα ένα δυναμικό και ολοκληρωμένο σύστημα εκτίμησης και πρόβλεψης των αναγκών σε ειδικότητες και δεξιότητες, με τη συμμετοχή των επιχειρήσεων και σε συνδυασμό με τις πολιτικές και τις εκτιμήσεις για διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία και την απασχόληση. Επιπρόσθετα η αύξηση των πόρων που έχουν στη διάθεσή τους οι

ενεργητικές πολιτικές, θα καταστήσει δυνατό τον συνδυασμό τους με τα μέτρα ενίσχυσης νέων δραστηριοτήτων ή καινοτομιών στις παλαιότερες δραστηριότητες, μέσω επιδοτήσεων θέσεων εργασίας. Τέλος η αναβάθμιση και ενίσχυση της λειτουργίας των υπηρεσιών υποστήριξης των ανέργων και των επιχειρήσεων για τη σύζευξη προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας, θα βοηθήσει σημαντικά τις προσπάθειες μείωσης της ανεργίας, καθώς και την υλοποίηση πολιτικών για διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία και την απασχόληση.

Η ενίσχυση των πολιτικών απασχόλησης πρέπει να συνοδεύεται από την αποκατάσταση της νομιμότητας στην αγορά εργασίας και συγκεκριμένα την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας καθώς και με μέτρα στήριξης των επιχειρήσεων που θα τις αποτρέπουν από το να καταφεύγουν σε απολύσεις ή βλαπτικές για το εργασιακό καθεστώς ρυθμίσεις για να διασφαλίσουν την βιωσιμότητά τους".

• **Αύξηση των διαθέσιμων πόρων και επαναπροσδιορισμός των πολιτικών για την εκπαίδευση και την έρευνα**

Η απώλεια θέσεων εργασίας στις επιχειρήσεις εξαιτίας της κρίσης, καθιστά αναγκαία την αύξηση των επενδύσεων στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει το ρόλο που διαδραματίζει η εκπαίδευση και η έρευνα στην πορεία εξόδου από την κρίση. Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι η υστέρηση της χώρας στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία, πρέπει να αντιμετωπιστεί με αύξηση των διαθέσιμων πόρων, και με την ανάδειξη και εφαρμογή δημοσίων στρατηγικών στους τομείς αυτούς. Η καθήλωση των δαπανών για τη δημόσια εκπαίδευση και την έρευνα, και η προσέγγιση της ερευνητικής πολιτικής από τη σκοπιά της δημιουργίας μιας αγοράς ερευνητικών προγραμμάτων η οποία επιπρό-

σθετα σε μικρό βαθμό συνδέεται με τις ανάγκες των επιχειρήσεων αποτελούν τις βασικές αιτίες της καθυστέρησης που σημειώνεται στη χώρα μας σε ότι αφορά την μετάβαση στην οικονομία της γνώσης. Χρειάζεται επίσης να αναπροσανατολιστούν οι πολιτικές προώθησης της καινοτομίας στις επιχειρήσεις, από τις επιδοτήσεις μεμονωμένων επιχειρήσεων στη δημιουργία δομών στήριξης και διευκόλυνσης των εισροών νέας γνώσης, οι οποίες να βρίσκονται στη διάθεση του συνόλου των επιχειρήσεων.

• **Μέτρα στήριξης των παραγωγικών δραστηριοτήτων**

Κατά το διάστημα της κρίσης πολλές επιχειρήσεις βρίσκονται αντιμέτωπες με δραματική μείωση του κύκλου εργασιών τους. Οι επιχειρήσεις αυτές οι οποίες μέχρι σήμερα ήταν ανταγωνιστικές και οικονομικά υγιείς οδηγούνται σε περικοπές ώστε να μπορέσουν να λειτουργήσουν. Οι περικοπές αυτές κατά κύριο λόγο σημαίνουν μείωση προσωπικού καθώς το εργασιακό κόστος καταλαμβάνει σημαντικό ποσοστό του κόστους λειτουργίας μίας επιχείρησης. Η Ο.Κ.Ε. επομένως θεωρεί ότι το κράτος οφείλει να παρέμβει άμεσα και να στηρίξει σε μία πρώτη φάση όλες τις επιχειρήσεις, με έμφαση ωστόσο στις μικρές επιχειρήσεις, μέσα από φορολογικές ελαφρύνσεις και ενέργειες μείωσης του εργασιακού κόστους ώστε να διατηρηθούν οι θέσεις εργασίας που σε διαφορετική περίπτωση θα χάνονταν.

Επιπρόσθετα απαιτούνται στοχευμένες ενέργειες στήριξης σε κλάδους και επιχειρήσεις που έχουν την δυνατότητα να παίξουν τον ρόλο του μοχλού εξόδου από την κρίση. Στον τομέα της ενέργειας, αλλά και στους τομείς της εγχώριας παραγωγής λογισμικού και μηχανημάτων υψηλής τεχνολογίας, της παραγωγής καινοτόμων παραδοσιακών προϊόντων στους κλάδους του μετάλλου, των μεταφορών, του αγροδιατροφικού τομέα και

του ενδύματος, όπως και στους κλάδους του τουρισμού και της προσφοράς υπηρεσιών πολιτισμού, είναι ορατή η ανάγκη πραγματοποίησης στρατηγικών επιλογών, σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες επιλογές για την εκπαίδευση, την έρευνα και την εν γένει υποστήριξη των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε αυτούς.

- **Στήριξη της πράσινης οικονομίας¹⁴**

Οι περιβαλλοντικές αλλαγές μας καλούν να αναθεωρήσουμε ριζικά τις βασικές υποθέσεις πάνω στις οποίες στηρίχθηκαν ως τώρα οι πολιτικές για την οικονομία, αλλά και οι πολιτικές για την απασχόληση. Η συγκέντρωση της προσοχής στην ετήσια αύξηση του Ακαθάριστου Εγχωρίου Προϊόντος αντικαθίσταται υποχρεωτικά από ένα σύνολο περιοριστικών στόχων στο επίπεδο της υλικής παραγωγής και από πρόσθετους στόχους που αφορούν κατά κύριο λόγο την προστασία των φυσικών πόρων.

Αυτή η αλλαγή των προτεραιοτήτων, δεν υποβαθμίζει την ανάγκη έντασης των προσπαθειών για την αύξηση της παραγωγικότητας της οικονομίας, μέσω της αξιοποίησης τεχνολογικών και άλλων καινοτομιών. Σε όλους τους τομείς της οικονομίας, μπορούν να συνδυαστούν οι πολιτικές για την άμβλυση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής με τις πολιτικές για αύξηση του παραγόμενου προϊόντος. Απαιτείται όμως σε βάθος έρευνα για να αντιμετωπισθούν οι διαρθρωτικές και τεχνολογικές μεταβολές στο εσωτερικό του κάθε τομέα, να προσδιορισθούν οι αναγκαίες επενδύσεις σε υπηρεσίες και υποδομές και να προσαρμοσθούν οι πολιτικές απασχόλησης στα νέα δεδομένα τα οποία τίθενται από τις σημαντικές κλιματικές αλλα-

γές που έχουν συντελεσθεί.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί, όπως εξάλλου αναφέρεται και στο διεθνές επίπεδο ότι η πράσινη οικονομία και συγκεκριμένα οι επενδύσεις στους τομείς της ενέργειας και του περιβάλλοντος, πέραν των λοιπών θετικών επιπτώσεων θα δημιουργήσουν και σημαντικό αριθμό νέων θέσεων εργασίας, γεγονός που αποκτά ιδιαίτερη σημασία τη δεδομένη χρονική στιγμή. Απαιτείται επομένως ο σχεδιασμός μίας ολοκληρωμένης στρατηγικής στον ενεργειακό και περιβαλλοντικό τομέα που θα λάβει υπόψη τους φυσικούς πόρους και τις δυνατότητες της χώρας και θα καταργήσει τις μέχρι σήμερα γραφειοκρατικές διαδικασίες που ανέστελλαν οποιαδήποτε σοβαρή επένδυση στους συγκεκριμένους τομείς (π.χ. στον τομέα των Α.Π.Ε.).

- **Ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου και διασφάλιση των ελεύθερων συλλογικών διαπραγματεύσεων και των συλλογικών συμβάσεων εργασίας**

Τέλος, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι η σοβαρότητα της κρίσης και των σοβαρών προβλημάτων που αυτή προκαλεί στις επιχειρήσεις και τους εργαζόμενους απαιτεί την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου και την διασφάλιση των ελεύθερων συλλογικών διαπραγματεύσεων και των συλλογικών συμβάσεων εργασίας σε όλα τα επίπεδα. Η συντονισμένη δράση και η αλληλεγγύη είναι βασικά στοιχεία στην προσπάθεια τους να διασφαλισθεί η ανάκαμψη της οικονομίας και η αύξηση της απασχόλησης.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Χρήστος Πολυζωγόπουλος

¹⁴ Βλέπε αναλυτικά στο Παράρτημα ΙV "Μικρές επιπτώσεις", Μάρτιος 2006, β) αρ. 201 "Ακρίβεια - 2008", Αύγουστος'08, γ) αρ. 209 "Δημόσια Διοίκηση", Δεκέμβριος'08.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι:

ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΤΟΥ ΕΚΤ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε στις 29 Οκτωβρίου 2008 Ανακοίνωση με τίτλο " Από την οικονομική κρίση στην ανάκαμψη: Ευρωπαϊκό πλαίσιο δράσης ", με σκοπό να συμβάλει στη συζήτηση που διεξάγεται αυτόν τον καιρό για τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να αντιμετωπιστεί η τρέχουσα οικονομική κρίση και οι επιπτώσεις της στον τομέα της απασχόλησης και την κοινωνία γενικότερα. Η Ανακοίνωση περιλαμβάνει μια προσέγγιση σε τρία μέρη, επάνω στα οποία αναπτύσσεται το συνολικό σχέδιο/πλαίσιο δράσης της ΕΕ για την οικονομική ανάκαμψη, τα οποία είναι:

- Καινούργιος σχεδιασμός της χρηματοπιστωτικής αγοράς στο επίπεδο της ΕΕ
- Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κρίσης στην πραγματική οικονομία
- Παγκόσμια αντίδραση απέναντι στην οικονομική κρίση

Στο πλαίσιο του κεφαλαίου για την " Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κρίσης στην πραγματική οικονομία ", η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επισημαίνει την πρόθεσή της να συνεργαστεί με τους κοινωνικούς εταίρους προς τον σκοπό της εξεύρεσης της καλύτερης δυνατής λύσης για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της τρέχουσας οικονομικής κρίσης στον τομέα της απασχόλησης και την κοινωνία γενικότερα.

Πιο συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει την ενθάρρυνση της περαιτέρω ανάπτυξης των κλάδων που αποτελούν πηγή δημιουργίας θέσεων εργασίας,

όπως ο τομέας των προσωπικών υπηρεσιών και της υγειονομικής περίθαλψης, και προτείνει τον περιορισμό των επιπτώσεων της ανεργίας, μέσω της παροχής στα Κράτη - Μέλη της δυνατότητας επαναπρογραμματισμού της χρηματοδότησής τους από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο για την υποστήριξη της άμεσης επανένταξης των ανέργων στην αγορά εργασίας. Άλλα προτεινόμενα μέτρα στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Λισαβόνας είναι:

- Η αναθεώρηση της αποτελεσματικότητας του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση
- Η ενίσχυση των ανέργων στην προσπάθειά τους να ξεκινήσουν δική τους επιχείρηση γρήγορα και με χαμηλό κόστος
- Η επιτήρηση των επιπτώσεων της κρίσης στους διάφορους τομείς που επηρεάζονται από τις διαρθρωτικές προσαρμογές και η αξιοποίηση των κρατικών ενισχύσεων
- Η ενίσχυση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, η αναμόρφωση του καθεστώτος φορολογίας και επιδομάτων και ο καλύτερος συγκερασμός δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας.

Τον Φεβρουάριο του 2009 συνάντηση των εκπροσώπων των Ευρωπαϊών Κοινωνικών Εταίρων με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Τα σημεία όπου υπήρχε σύγκλιση τόσο μεταξύ των Ευρωπαϊών Κοινωνικών Εταίρων όσο και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι τα εξής:

- Η στήριξη της ανάπτυξης και της απασχό-

λησης μέσω της εφαρμογής μέτρων τόνωσης της αγοράς εργασίας και μακροπρόθεσμες προσπάθειες διατηρώντας το Σύμφωνο Σταθερότητας

- Η επιτάχυνση της εφαρμογής δομικών μεταρρυθμίσεων
- Η αντίσταση σε κάθε μορφή προστατευτισμού
- Η στήριξη των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων
- Μέτρα υπέρ της εκπαίδευσης και κατάρτισης

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εγκρίνει 5 σημαντικές νομοθετικές και διοικητικές αλλαγές στα Διαρθρωτικά Ταμεία, συμπεριλαμβανομένου και του ΕΚΤ, οι οποίες έχουν στόχο να βοηθήσουν τα κράτη μέλη να κάνουν επενδύσεις σχετικά με την απασχόληση, να βοηθήσουν στην επανένταξη των ανέργων στην αγορά εργασίας, να αποτρέψουν την μακροπρόθεσμη ανεργία και να ενισχύσουν τα επίπεδα των δεξιοτήτων.

Τα μέτρα που προτείνει το ΕΚΤ για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, ιδιαίτερα στον τομέα της απασχόλησης, είναι τα εξής:

- Ενίσχυση προκαταβολής επενδύσεων

Όταν μία νέα προγραμματική περίοδος ξεκινάει, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εγκρίνει την προκαταβολή πληρωμών για την πραγματοποίηση επενδύσεων στα κράτη μέλη, γεγονός που βοηθάει την ένταση των αιτήσεων σχετικά με τα διάφορα projects στην έναρξη του χρηματοδοτικού κύκλου.

Για το 2009, ως μέρος του Πλάνου Αποκατάστασης, η Ευρωπαϊκή Ένωση αναμένεται να πραγματοποιήσει διπλασιασμό των πρόσθετων προκαταβολών πληρωμών για επενδύσεις από τα Διαρθρωτικά Ταμεία, ο οποίος αναμένεται να διευκολύνει την έγκριση περισσότερων projects για την ενίσχυση της απασχόλησης, την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και επιχειρήσεων στα κράτη μέλη.

- Ενίσχυση των μικρών projects

Η χρηματοδότηση του ΕΚΤ αφορά σε πολλές περιπτώσεις πολλά μικρά projects που αφορούν μέχρι 10 συμμετέχοντες. Οι τροποποιήσεις στον κανονισμό του ΕΚΤ περιέχουν μέτρα που έχουν στόχο να βοηθήσουν την απορρόφηση των μικρότερης κλίμακας projects, μέσω επιχορηγήσεων ποσών κατ' αποκοπή. Αυτό σημαίνει ότι όλο ή μέρος του κόστους ενός project μπορεί να αποζημιωθεί στη βάση μιας προκαθορισμένης συμφωνίας σχετικά με τις δραστηριότητες ή και τα αποτελέσματα αυτού, γεγονός που απλοποιεί τη διαχείριση των μικρών projects και μειώνει το σχετικό διοικητικό βάρος¹⁵.

¹⁵ Leaflet "The European Social Fund supporting economic recovery" , 16.2.2009

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Η αρχή της ισότητας των φύλων αποτελεί οριζόντια πολιτική και ενσωματώνεται σε όλες τις δράσεις του Ε.Π.¹⁶ Μεταξύ των προς υλοποίηση δράσεων περιλαμβάνεται τόσο η δημιουργία μιας Πύλης Εξωτερικής Σύζευξης Προσφοράς και Ζήτησης Εργασίας που θα λειτουργήσει στο πρότυπο της ευρωπαϊκής πύλης EURES, όσο και η άμεση προκήρυξη του έργου για την εναρμόνιση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής¹⁷. Μεταξύ των ήδη προκηρυγμένων έργων βρίσκονται:

- προγράμματα κατάρτισης ανέργων με εγυνημένη απασχόληση στον τομέα των τεχνικών επαγγελμάτων με προϋπολογισμό 90 εκ. € και ωφελούμενους περίπου 7.000 ανέργους.
- ανάλογο έργο και για έναν άλλο τομέα αιχμής, τον τομέα των τουριστικών επαγγελμάτων, με προϋπολογισμό περίπου 45 εκ. € και 3.500 δυνητικούς ωφελούμενους.
- αντίστοιχο έργο και για τα "πράσινα επαγγέλματα", σε μία προσπάθεια υλοποίησης ενός περιβαλλοντικού προγράμματος κατάρτισης εργαζομένων και ανέργων προσανατολισμένο στην πράσινη απασχόληση με προϋπολογισμό 90 εκ. € και 7.000 δυνητικούς ωφελούμενους¹⁸.

Όσον αφορά την αναβάθμιση, ενίσχυση και εφαρμογή Ολοκληρωμένου Συστήματος πιστοποίησης της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ) έχει δρομολογη-

θεί αντίστοιχα από το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΚΕΠΙΣ), το οποίο έχει ήδη προχωρήσει στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την εκπόνηση 145 επαγγελματικών περιγραμμάτων ώστε μέχρι το τέλος του 2009 να έχουν πιστοποιηθεί συνολικά 200 επαγγελματικά περιγράμματα¹⁹.

Μεταξύ των δράσεων που αναμένεται να προκηρυχθούν το β' εξάμηνο του 2009 περιλαμβάνονται και τα Τοπικά Ολοκληρωμένα Προγράμματα στους τομείς της απασχόλησης και της κοινωνικής ενσωμάτωσης²⁰,

Τέλος, και για την ενίσχυση της γυναικείας απασχόλησης και τη διευκόλυνση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, προκηρύχθηκε για δεύτερη χρονιά το έργο "Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής", στόχος του οποίου είναι η στήριξη των εργαζόμενων μητέρων, μέσω της δωρεάν τοποθέτησης των παιδιών τους σε Δομές Φροντίδας και Φιλοξενίας βρεφών, νηπίων και παιδιών. Το έργο για τη χρονιά 2009 - 2010 προκηρύσσεται στα 62 εκ. €, ενώ αναμένεται να προσφερθούν συνολικά περίπου 18.000 θέσεις τοποθέτησης παιδιών. Στο νέο Πρόγραμμα δίνεται δικαίωμα συμμετοχής και σε άνεργες μητέρες, ενώ το οικογενειακό εισόδημα δεν αποτελεί πια προϋπόθεση συμμετοχής αλλά κριτήριο μοριοδότησης²¹.

¹⁶ Θεσπίστηκε η υποχρεωτική συμμετοχή των γυναικών με αυξημένη αναλογία (60%) σε κάθε χρηματοδοτούμενη παρέμβαση από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, ενώ από τα στοιχεία υλοποίησης του φυσικού αντικείμενου η συμμετοχή των γυναικών ανέρχεται ήδη στο 61%.

¹⁷ Το συνολικό κόστος για την υλοποίηση της παρέμβασης ανέρχεται σε □ 280 εκατ. έως το 2013

¹⁸ Δελτίο Τύπου Υπουργείου Απασχόλησης, 19.3.2009

¹⁹ Δελτίο Τύπου Υπουργείου Απασχόλησης, 6.4.2009

²⁰ Δελτίο Τύπου Υπουργείου Απασχόλησης 27.1.2009

²¹ Δελτίο Τύπου Υπουργείου Απασχόλησης, 14.4.2009

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

I) ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών²²

- Ειδική επιδότηση επιχειρήσεων από τον ΟΑΕΔ που αναλαμβάνουν να καταρτίσουν εργαζόμενους που έχουν χάσει τη θέση εργασίας τους.
- Στοχευμένη προώθηση προγραμμάτων κατάρτισης για την ανάπτυξη δεξιοτήτων σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας με στόχο την ενίσχυση της απασχόλησης ειδικά των νέων και των γυναικών.
- Ενεργές πολιτικές δια βίου μάθησης ειδικά για εργαζόμενους σε κλάδους που φθίνουν.
- Το κράτος να αναλάβει μέρος των ασφαλιστικών εισφορών νέων που δεν έχουν εργασιακή εμπειρία για κάποιο χρονικό διάστημα (π.χ. 12 μήνες).
- Προσωρινή μείωση των ασφαλιστικών εισφορών στο ύψος που αντιστοιχεί στις εισφορές του βασικού μισθού για νέες προσλήψεις εντός του 2009 σε επιχειρήσεις που απασχολούν μέχρι 10 εργαζόμενους.
- Άμεση απλοποίηση της διαδικασίας πρόσληψης υπαλλήλων και απογραφής εργοδοτών και πλήρης μηχανογραφική υποστήριξη.

II) ΓΣΕΒΕΕ

- Κίνητρα για την Διατήρηση των θέσεων εργασίας στις Μικρές επιχειρήσεις και ιδιαίτερα σε Νομούς με μεγάλη ανεργία με συνδυασμό φορολογικών κινήτρων και επιδοτήσεων. Ειδικότερα, προτείνεται η επιδότηση μέρους του μισθολογικού ή του μη μισθολογικού κόστους της εργασίας.
- Στους Νομούς με την μεγαλύτερη ανεργία

α στην Ελλάδα προτείνεται η Μηδενική Φορολόγηση των Πολύ μικρών επιχειρήσεων σε αυτές τις περιοχές.

- Διερεύνηση, με βάση την εμπειρία σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, για ίδρυση Τράπεζας για την εξυπηρέτηση Μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- Επανασχεδιασμό του ΕΣΜΕ (Εθνικό Συμβούλιο Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων) στην βάση των αρχών και στόχων ίδρυσης του.
- Να τεθούν συγκεκριμένοι ποσοτικοί στόχοι στις Τράπεζες για χορηγήσεις δανείων ανά κατηγορία επιχειρήσεων (Πολύ μικρές - μικρές - μεσαίες).
- Να προσδιορισθεί περίοδος (τουλάχιστον έως το τέλος του 2009) κατά την οποία δεν θα είναι υποχρεωτική η καταβολή τόκων για τρέχοντα ή μελλοντικά δάνεια.
- Να ενισχυθούν στοχευμένα για μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις δράσεις στο ΕΣΠΑ.
- Επιδότηση των εργοδοτικών εισφορών στις πολύ μικρές επιχειρήσεις που θα δεσμευτούν ότι θα διατηρήσουν τις θέσεις εργασίας για δύο χρόνια.
- Προστασία των αυτοαπασχολούμενων και ελεύθερων επαγγελματιών που βρίσκονται σε δυσχέρεια.
- Δημιουργία αφορολόγητου αποθεματικού για επενδύσεις, οι οποίες ουσιαστικά εξασφαλίζουν τη μακροχρόνια διατήρηση της απασχόλησης και ενδεχομένως να οδηγήσουν και σε νέες θέσεις εργασίας.

III) ΕΣΣΕ

1. Σε επιχειρήσεις που, αποδεδειγμένα είναι

²² Δελτίο Τύπου ΣΕΒ 18.2.2009

²³ Δελτίο Τύπου ΣΕΒ 3.2.2009

υποχρεωμένες να μειώσουν τις θέσεις εργασίας, να επιδοτηθεί το μισθολογικό και το μη μισθολογικό κόστος, με την δέσμευση της διατήρησης των υφιστάμενων θέσεων εργασίας.

2. Φοροελαφρύνσεις με την δημιουργία αφορολόγητου αποθεματικού στις επιχειρήσεις, αποκλειστικά για την απασχόληση, προστατεύοντας παλαιές και δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας και με την δέσμευση διατήρησης θέσεων από τις επιχειρήσεις για 2 χρόνια.

3. Την πλήρη αξιοποίηση των ενδοεπιχειρησιακών προγραμμάτων εκπαίδευσης, μετατρέποντας σε ελκυστική την κατάρτιση με τα αντίστοιχα επιδόματα στο προσωπικό των επιχειρήσεων.

4. Την δημιουργία ειδικών επιχειρησιακών προγραμμάτων με στόχο την διατήρηση των θέσεων απασχόλησης.

IV) ΓΣΕΕ²⁴

- Στοχευμένες κρατικές ενισχύσεις για τη στήριξη των ΜΜΕ, καθώς και τομέων και κλάδων της ελληνικής οικονομίας που απειλούνται άμεσα από την χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση (π.χ. Τουρισμός, Κλωστοϋφαντουργία, κ.ά.).
- Αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντι-

μετωπίζουν οι επιχειρήσεις με την ενίσχυσή τους κατά προτεραιότητα μέσω των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ.

- Ενίσχυση της προστασίας των ανέργων με την αύξηση του επιδόματος ανεργίας στο 80% του μισθού ασφαλείας και επιμήκυνση της περιόδου καταβολής του.

- Απαγόρευση των απολύσεων - διαθεσιμότητων - υποχρεωτικών αδειών για το διάστημα που διαρκεί η κρίση. Στελέχωση και ενεργοποίηση όλων των ελεγκτικών μηχανισμών επιθεωρήσεων εργασίας για την αυστηρή εφαρμογή της εργατικής νομοθεσίας και της διασφάλισης των δικαιωμάτων των εργαζομένων.

- Εξασφάλιση και επιτάχυνση της υλοποίησης σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο των προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος και αντιμετώπισης των κλιματικών αλλαγών, που αποτελούν παράγοντες αύξησης της απασχόλησης και ενίσχυσης της οικονομικής δραστηριότητας.

- Εξασφάλιση του σεβασμού των εργασιακών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων στην "αγορά" εργασίας. Αύξηση των δαπανών για τις πολιτικές απασχόλησης και εξασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας των υπηρεσιών του ΟΑΕΔ.

²⁴ Εισήγηση του Προέδρου της ΓΣΕΕ για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και τις διεκδικήσεις των εργαζομένων, 10.11.2008

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV: Η ΠΡΑΣΙΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Τομέας της ενέργειας

Στον τομέα αυτό προβλέπεται η δημιουργία σημαντικού αριθμού θέσεων εργασίας. Επιπρόσθετα θέσεις θα δημιουργηθούν στο κομμάτι της έρευνας που έχει σχέση με τον τομέα της ενέργειας.

Μεταφορές

Ο τομέας αυτός θα επηρεαστεί σημαντικά από την κλιματική αλλαγή. Η επέκταση του σιδηροδρομικού δικτύου είναι απαραίτητη στην χώρα μας αν θέλουμε να μειωθεί η κατανάλωση ενέργειας. Ανάλογα με τις διαστάσεις που θα πάρει η απαιτούμενη αναδιάρθρωση των μεταφορών θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας και θα χρειαστούν νέες ειδικότητες και επαγγέλματα.

Τουρισμός

Η μεταβολή του κλίματος θα έχει σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στον τομέα του τουρισμού σε ορισμένες περιοχές.

Υδάτινοι πόροι

Υπάρχουν σήμερα γενικές προβλέψεις για τις αναμενόμενες ελλείψεις υδάτινων πόρων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και την Ελλάδα αλλά δεν έχει διαμορφωθεί ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος. Η εξοικονόμηση νερού, η ανακύκλωσή του και ενδεχομένως άλλες προσεγγίσεις θα έχουν επιπτώσεις για την απασχόληση και τις ειδικότητες, που σήμερα όμως είναι δύσκολο να προβλεφθούν.

Έρευνα

Η αποτελεσματικότητα των περιβαλλοντικών πολιτικών θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τη συγκέντρωση και επεξεργασία των αναγκαίων πληροφοριών καθώς και από την ανάπτυξη και εξέλιξη νέων τεχνολογιών. Η ερευνητική δραστηριότητα στους τομείς των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, αλλά και των κοινωνικών επιστημών, θα αποτελέσει στο άμεσο μέλλον έναν παράγοντα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

Στην Ολομέλεια της 24^{ης} Ιουνίου 2009 παρέστησαν τα κάτωθι Μέλη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Πολυζωγόπουλος Χρήστος

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

Στεφάνου Ιωάννης
Εκπρόσωπος ΣΕΒ

Παπαντωνίου Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Λιόλιος Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Α΄ ΟΜΑΔΑ

Μπαρδάνη Ρένα
Εκπρόσωπος ΣΕΒ

Βουλγαράκης Δημήτριος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Γωνιωτάκης Γεώργιος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.

Αντζινάς Νικόλαος
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Γκουτζαμάνης Κωνσταντίνος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Δροσοπούλου Σοφία
Σύμβουλος Δ.Σ.Α.

Λέντζος Δημήτριος
Β΄ Αντιπρόεδρος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Κολεβέντης Φώτης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Μπέσης Κωνσταντίνος
Εκπρόσωπος ΓΕΩ.Τ.Ε.Ε.

Ντουντούμης Γεώργιος
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Ασημακόπουλου Δημητρίου
Προέδρου Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Κουτσιμπογιώργος Γεώργιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Κεκελέκη Ευαγγελία
Γενική Γραμματέας ΚΕ.Π.ΚΑ.
σε αναπλήρωση του
Τσεμπερλίδη Νικολάου
Προέδρου Δ.Σ. ΚΕ.Π.ΚΑ.

Σκορίνης Νικόλαος
Γενικός Γραμματέας Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Λαναρά Ζωή
Γ.Σ.Ε.Ε.

Γαζή Γιώτα
Μέλος Δ.Σ. Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Ζούλοβιτς Μαργαρίτα
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Πεπόνης Εμμανουήλ
Γ.Σ.Ε.Ε.

Γιαννακόπουλος Βασίλειος
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Ψαρουδάκης Εμμανουήλ
Μέλος Δ.Σ. Ε.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Αρμενάκη Δημητρίου
Προέδρου Δ.Σ. Ε.Σ.Ε.Ε.

Πούτικος Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Παναγόπουλου Ιωάννη
Προέδρου Γ.Σ.Ε.Ε.

Σωτηρίου Ιωάννης
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Κεφάλας Χαράλαμπος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Τούσης Αθανάσιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Αμβράζης Γεώργιος
Εμπορικός Διευθυντής Π.Ο.Ξ.

Αποστολόπουλος Αναστάσιος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Τσατήρης Γεώργιος
Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

Σπανού Δέσποινα
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
σε αναπλήρωση του
Βρειτάκου Ηλία
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Αλέπης Μιχάλης
Αντιπρόεδρος Δ.Σ. Σ.Α.Τ.Ε.

Ηλιόπουλος Ηλίας
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Ξενάκης Βασίλειος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Παπανίκος Γρηγόριος

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Για κάθε πληροφορία σχετικά με το έργο και τη λειτουργία της Ο.Κ.Ε. είναι στη διάθεσή σας το Τμήμα Δημοσίων & Διεθνών Σχέσεων της Επιτροπής, υπό τη διεύθυνση της Δρος Μάρθας Θεοδώρου.

Τηλ.: 210 9249510-2, Fax: 210 9249514, e-mail: ipr@oke-esc.eu